

Galpert Ernő

Ez a felvétel akkor készült rólam Munkácson, amikor be kellett vonulnom munkaszolgálatra, 1944-ben. 1944 áprilisában engem és sok, szintén 1923-ban született fiatalembert egy magyar területen lévő munkatáborba vittek. A munkaszázaddal [lásd: munkaszolgálat] először Budapesten dolgoztunk, aztán máshova vittek minket. Mindenféle nehéz építési munkáink voltak: árkot ástunk, védelmi berendezéseket építettünk. Egy nagy, rosszul fűtött barakkban laktunk. Nagyon szegényes volt az ellátásunk, épp csak annyit kaptunk, hogy tudjunk dolgozni. Egy munkatáborba kerültünk Vojtával, a barátommal és Áronnal, az unokatestvéremmel, aki édesanyám nővérének volt a fia. Igyekeztünk együtt is maradni. Reggel hattól sötétedésig dolgoztunk. Napközben volt egy rövid ebédszünet, aztán megint dolgoztunk. Este visszamentünk a barakkba, és a fáradtságtól egy pillanat alatt elaludtunk. Természetesen a tábor fegyveres őrizet alatt állt, de azért ez mégsem koncentrációs tábor volt. Amikor 1945-ben a szovjet csapatok kezdték felszabadítani Magyarországot, átadtak minket a németeknek. Előtte magyarok irányítottak minket, aztán amikor átadtak a németeknek, Ausztriába kerültünk. Egy német koncentrációs táborban helyeztek el

minket az osztrák--magyar határon, az osztrák oldalon. De ez is munkatábor volt, nem pedig megsemmisítő tábor. Százfős csoportokra osztottak minket, és védelmi berendezéseket építettünk. A németek elkezdtek kiépíteni egy védelmi vonalat, mert tudták, hogy közelednek a szovjet csapatok. Tankcsapdákat ástunk. Hóolvadás volt, térdig álltunk a hideg, havas sárban, úgy dolgoztunk. A föld nedves volt, a földdel teli ásót meg kellett emelni, és a mélyből földobni a földet. Igaz, ez nem sokáig tartott, körülbelül két hónapig. A mi századunkból csak hat ember élte túl. A szovjet csapatok 1945. március végén érték el Ausztriát. Akkor én tifuszos voltam, lázálomban feküdtem. A mi barakkunkban kétszintes priccsek voltak, én lent feküdtem. A legutolsó munkanapomon árkot ástunk, mellettünk pedig a németek fiúkat tanítottak löni. Az egyik tiszt rájuk kiáltott: 'Nemsokára itt lesznek az oroszok, ti meg csak henyéltek!' Ekkor már lehetett messziről hallani az ágyútüzet. Hogy ezután mi volt, és hogy hány napig feküdtem önkívületben, azt nem tudom. Csak arra emlékszem, hogy egyszer csak odaült a priccsemre az unokatestvérem, Áron, és azt mondta, hogy evakuálják a tábort, menni kell. Mindjárt fölgyújtják a tábort. Én olyan állapotban voltam, hogy nem tudtam járni, és mondtam neki, hogy nélkülem menjen el, én nem tudok fölkelni a priccsről. És akkor hirtelen valaki fölkiáltott: 'Itt vannak az oroszok!' Ezek a szavak mintha elfújták volna a betegségemet! Mi, hatan fölkelünk, és egymást segítve keresztülmentünk a frontvonalon. A front már egészen közel volt, dörögtek az ágyúk? Féltünk a németektől, és attól is féltünk, hogy a szovjetek lövéseitől halunk meg. Végre orosz katonákba botlottunk, akik telefonkábeleket fektettek. Körös-körül lőttek, ők mutogattak, hogy feküdjünk le, de mi csak mentünk tovább. Egyikünk megsérült a karján. Tizenhat kilométert tettünk meg gyalog ilyen állapotban. Nem is tudom most elképzelni, hogyan jutottunk el Szombathelyig, ami már föl volt szabadítva. Ott is oroszokra akadtunk, foglyotáborba kerültünk. Nem volt nálunk semmilyen irat. Németeknek vagy magyar fasisztáknak néztek minket, ezekből sok volt ott. Szakadt, koszos ruhában voltunk, még abban, amit otthonról hoztunk. A foglyokat egy réten gyűjtötték össze, a fasisztákkal együtt voltunk. Esett az eső, nagyon hideg volt. Egy csoportba gyűltünk össze, és vártunk. Oroszul nem tudtunk. Körülöttünk fegyveres őrök járkáltak. Mutogattunk magunkra, és közben azt mondtuk, 'zsidi', ami csehül nem sértés, egyszerűen zsidót jelent. Ettől azonban a helyzet csak még rosszabb lett. Az őr azt gondolta, hogy kigúnyoljuk a zsidókat. Valamit mondott, de mi semmit sem értettünk azon kívül, hogy azt mutatta, hogy 'Löni fogok!'. Másnap reggel menetoszlopokba állítottak minket, és kivezényeltek a pályaudvarra. Vonattal Ungvárra vittek. Ott megint menetoszlopokba állítottak, és vezettek valahova. Mi hatan egy sorban mentünk. A menetet fegyveres őrök kísérték, körülbelül minden húsz méterre jutott egy. Amikor Ungvár központjában egy szűk utcácskához értünk, elhatároztuk, hogy nem megyünk tovább. Egy keskeny kapunál, ami egy udvarba vezetett, úgy döntöttünk, hogy elfutunk, lesz, ami lesz. Lehet, hogy löni fognak, de megpróbáljuk. Amikor a kapuhoz értünk, egyenként elfutottunk. Az őrök nem szaladtak utánunk, mert ha megpróbálnak utolérni, akkor a többi fogoly szétszalad. Rábukkantunk egy elhagyott házra. Találtunk némi élelmet, két napra beköltöztünk, pihentünk, kicsit magunkhoz tértünk. Nagyon szerettünk volna hazamenni. Nem tudtuk, kit találunk otthon, és hogy mi folyik ott. Nagy nehézségek árán Áron, Vojta és én eljutottunk Munkácsig.